

УДК 371.13

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Шапов Ренат Камільович, магістрант кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця.

Почуєва Ольга Олексіївна, к. пед. наук, доцент кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу Харківський національний економічний університет імені С. Кузнеця, м. Харків, Україна

Анотація – У статті визначено нормативно-правові та науково-методичні засади фізичного виховання. Структура та управлінське забезпечення фізичного виховання у закладі загальної середньої освіти (ЗЗСО).

Ключові слова – заклад загальної середньої освіти (ЗЗСО); організація діяльності; позаурочна діяльність; управлінська діяльність; фізичне виховання.

Правильно організована робота дає всі підстави для якісної підготовки учнів в загальноосвітній школі, що є прямою нормативною вимогою ст. 3 Закону України «Про загальну середню освіту», де йдеться про те, що середня освіта спрямована на забезпечення всебічного розвитку особистості шляхом навчання й виховання в інтересах людини, родини, суспільства та держави. У практиці виховного процесу деяких шкіл, як правило, не актуалізуються найкращі зразки управлінської діяльності, методики викладання фізичної культури, багатовіковий досвід наших предків щодо духовного становлення і фізичного загартування майбутніх трудівників та захисників Вітчизни. Сам процес їх фізичного, національно-патріотичного виховання здійснюється формально, без застосування сучасних педагогічних технологій та національного досвіду фізичної підготовки. Разом із тим, більшість керівників освіти й педагогів уже усвідомлюють потребу в удосконаленні організації фізичного виховання школярів [1, 5,].

Початковою стадією управління є *планування* — своєрідне визначення завдань, виконання яких пов'язане з іншими функціями. План — це головний елемент у керуванні. Дуже важливою в управлінні є проблема прогнозування. Саме в перспективних планах мають бути визначені основні напрями педагогічного пошуку. Необхідно навчитися передбачати в перспективі зміни й урахувувати їх [6].

Важливими є наступні принципи планування:

- вибір і конкретизація заходів;
- конкретність визначення часу та виконавців;
- розумний баланс у забезпеченні функціонування та внесенні необхідних змін.

Наступна функція управління — *організація*. Педагогічну ініціативу вчителя не можна розвивати адміністративним навіюванням, необхідно перейти від навіювань до спеціального організаційного впливу. Наприклад до інструктування. Йдеться про організаційні процеси: розчленування в часі й просторі необхідних заходів, об'єднання їх певною технологією, формування системи, якою управляють. Управлінська праця має будуватися на основі чіткого розподілу й кооперації. Узгодженість дій — одна з важливих умов управління, і вона знаходить своє вираження у функції координування.

Координування трактують як встановлення гармонії між частинами системи, встановлення співвідносності пропорцій.

Контроль — це перевірка відповідності реального ходу процесу планам, нормам, ін-

струкціям, рішенням. Неконтрольований процес — такий, що не управляється. Контроль — це не констатація окремих факторів, а виявлення причин, недоліків, що існують, і вироблення способів їх усунення. У практиці суттєвим недоліком контролю є його стихійність, безсистемність, відсутність глибокого аналізу [3, 4, 7,].

На основі контролю здійснюють *регулювання*, яке тісно пов'язане з продуктивністю управлінської праці, з дотриманням правил вивчення та об'єктивної оцінки важливості справ. Важелями регулювання (певними механізмами управління) є моральне й матеріальне стимулювання та поточна оперативна розпорядливість.

Аналіз (педагогічний аналіз) тісно пов'язаний з якісною характеристикою навчально-виховного процесу. Педагогічний аналіз — функція управління, мета якої полягає у виробленні рекомендацій щодо вдосконалення управління на основі вивчення стану справ, тенденцій розвитку, об'єктивної оцінки навчально-виховного процесу. Він є одночасно й засобом дослідження результатів діяльності колективу. На основі педагогічного аналізу роблять теоретичні висновки, практичні узагальнення, пропонують рекомендації [4, 6,].

Обов'язки посадових осіб загальноосвітніх навчальних закладів щодо організації фізичного виховання передбачають розв'язання багатьох завдань у процесі навчально-виховного процесу.

Завданнями фізичної культури у школі є:

- розвиток в учнів основних фізичних якостей та рухових здібностей;
- формування життєво важливих рухових навичок та вмінь;
- набуття елементарних знань у галузі фізичної культури, гігієни та здорового способу життя;
- виховання інтересу і звички до занять фізичними вправами;
- виховання бережливого ставлення до свого здоров'я як найвищої соціальної цінності особистості;
- формування основ здорового способу життя та безпеки життєдіяльності;

- формування усвідомленої індивідуальної установки на необхідність розвивати свої фізичні якості та рухові здібності;
- виховання морально-вольових і психологічних якостей особистості.

З організацією пов'язане впорядкування процесу, створення взаємозв'язків для приведення в дію управлінського рішення, регламентування діяльності всіх учасників [6, 8].

Всі організаційно-педагогічні методи можна поділити на організаційні (відображають статичний характер управління, його організаційну структуру, стабільні, стійкі комунікативні зв'язки) та розпорядчі (відображають динаміку процесу управління). До організаційних методів належать інструктаж, нормування тощо. Зокрема, метод інструктування полягає в ознайомленні працівників з умовами праці, в роз'ясненні змісту роботи й можливих проблем, передбачає рекомендації та поради щодо організації педагогічного процесу. Метод нормування визначає нормативи навчального навантаження, витрат часу, матеріалів, коштів і т. д.

Цілеспрямованість процесу управління також залежить від розпорядчих методів. Розпорядчі акти (Закони України, Типовий статут загальноосвітнього навчального закладу, Положення про загальноосвітній навчальний заклад, накази Міністерства освіти і науки, обласного управління освіти і науки, районного відділу освіти, накази та розпорядження директора школи) передбачають систему організаційних і розпорядчих впливів [2].

Фізичне виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів є невід'ємною складовою освіти, яка забезпечує можливість набуття кожною дитиною не-обхідних науково обґрунтованих знань про здоров'я і засоби його зміцнення, методику організації змістовного дозвілля і спрямована на формування в них фізичного, соціального та духовного здоров'я, а також на вдосконалення фізичної та психічної підготовки для ведення активного довготривалого життя та професійної діяльності.

Основу системи фізичного виховання дітей та юнацтва становить комплекс показників обсягу щотижневої рухової активності,

рівень спеціальних знань про особливості рухової активності сучасної людини, її фізичний розвиток, стан функціональних систем організму, фізичної працездатності та рухових здібностей.

Висновок

З метою здійснення ефективної організації впровадження фізичної культури у загальноосвітній школі необхідно керуватися нормативними інструктивно-методичними матеріалами, які регламентують діяльність педагогів і адміністрації навчального закладу.

Визначальним в організації управління загальноосвітнім навчальним закладом є забезпечення тісної співпраці директора, заступників, вчителів з органами державного управління, науковими центрами, спортивними організаціями.

Важливе значення має координація діяльності вчителів фізичної культури, класних керівників, адміністрації навчального закладу, батьківської ради, органів учнівського самоврядування, психолога і педагога-організатора щодо організації фізичного виховання учнів. Організація методичної роботи повинна спрямовуватись на підвищення рівня педагогічної майстерності вчителя фізичної культури і всього педагогічного колективу, оскільки мета і завдання фізичного виховання стосуються всіх працівників школи.

Таким чином, організація фізичного виховання школярів як напрямок роботи керівника закладу освіти містить всі аспекти управлінської діяльності: власне організація, планування, контроль і аналіз результатів.

Список використаної літератури

1. Бондар Т. С. Методологічні аспекти процесу формування та збереження здоров'я дітей та молоді /

Т. С. Бондар // Фізичне виховання в школі. — 2011. — № 6. — С. 5-9.

2. Бондарь В. И. Управленческая деятельность директора школы: дидактический аспект / В. И. Бондарь. — К.: Рад шк., 1987. — 156 с.

3. Васильев Ю. В. Педагогическое управление в школе: методология, теория, практика / Ю.В. Васильев. — М.: Педагогика, 1990. — 144 с.

4. Васьков Ю. В. Управление физическим вхо- ванием в загальноосвітньому навчальному закладі / Ю. В. Васьков, І. М. Пашков. — Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. — 192 с.

5. Даниленко Л. І. Модернізація змісту, форм і методів управлінської діяльності керівника школи / Л. І. Даниленко // Освіта і управління. — 1998. — № 1.

6. Касьянова О. М. Управлінський супровід мо- ніторингу якості освіти / Т. Б. Волобуєва. — Х.: Ос- нова, 2004. — 96 с.

7. Єльнікова Г. В. Наукові основи розвитку управління загальною середньою освітою в регіоні / Г. В. Єльнікова. — К., 1999. — 302 с.

8. Зубалій М. Д. Програма «Фізична культура для загальноосвітніх навчальних закладів. 1 – 4 класи / М. Д. Зубалій, В. В. Дерев'яно, О. М. Лакіза, В. Ф. Шелімага. — Ранок. — 2006.

Автори

Шаїпов Ренат Камільович, магістрант кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (ren_shaip@ukr.net).

Почуєва Ольга Олексіївна, доцент кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу Харківський національний економічний університет імені С. Кузнеця, м. Харків, Україна (pochueva2204@gmail.com).

Тези доповіді надійшли 03 лютого 2021 року.

Опубліковано в авторській редакції.